

## ХРОНІКА НАУКОВОГО ЖИТТЯ

---



*Тадеуш Чацький*



*Гуго Коллонтай*

### ФУНДАТОРАМ АЛЬМА-МАТЕР – ВІДВДЯЧНИХ НАЩАДКІВ

Урочистості з нагоди 210-ліття заснування Волинської гімназії в Кременці та 250-річчя від дні народження її фундатора Тадеуша Чацького були підготовлені та проведені зусиллями і з участю науково-педагогічних працівників Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка, Київського національного університету ім.Тараса Шевченка, Житомирського державного університету ім. Івана Франка і Вармінсько-Мазурського університету в Ольштині (Республіка Польща). До святкових заходів долучилися представники Варшавського університету, Пултуської гуманітарної академії ім. Александра Гейштора, Університету Яна Кохановського в Кельцах, Краківської єзуїтської академії, Поморської академії в Слупську, Краківського університету ім. Комісії Едукації Народової, Університету Марії Склодовської-Кюрі в Любліні, Інституту мистецтв Польської Академії Наук, Музею Незалежності у Варшаві (Республіка Польща), Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини, Дрогобицького державного педагогічного університету ім. Івана Франка.

Ювілейні дійства розпочалися урочистою ходою викладачів і студентів академії, гостей, представників громадськості міста з нагоди відзначення 210-ліття заснування Тадеушем Чацьким і Гуго Коллонтаєм Волинської гімназії в Кременці. Тематично структурована і змістовно оформлена колона пройшла від пам'ятника Тарасові Шевченку в міському парку Кременця до місця відкриття пам'ятника Тадеушу Чацькому на території академії. Перед відкриттям пам'ятника до присутніх звернулися ректор академії, професор Афанасій Ломакович, і Генеральний Консул Республіки Польща в Луцьку Беата Бживчи. Почесне право відкрити пам'ятник було надане Беаті Бживчи, Афанасію Ломаковичу, голові Тернопільської обласної ради Василю Хомінцю та голові Тернопільської облдержадміністрації Степану Барні. У процесі спільного богослужіння пам'ятник освятили настоятель Собору Преображення Господнього, протоієрей Володимир Буграк і настоятель парафії святого Станіслава, отець Лукаш Грохля. Окрім цього, на фасаді будинку, в якому жив Тадеуш Чацький у роки заснування і керівництва гімназією, встановлено меморіальну дошку, а в читальному залі заснованої ним бібліотеки – його бюст.

В історичному залі Гуго Коллонтая відбувся святковий театралізований концерт, підготовлений мистецькими колективами й окремими виконавцями навчального закладу. Програму ювілейного концерту підготували Василь Скоропляс, Микола Сиротюк, Василь Райчук, Левко Харамбура, Олександр Ковень. Учасники урочистостей отримали ювілейний буклет «Стежками відомого освітнього діяча Тадеуша Чацького в Україні», де розкриваються порицький, кременецький, дубенський і житомирський етапи життєтворчості засновника Волинської гімназії в Кременці.

Змістовим ядром ювілейних дійств стала Міжнародна наукова конференція «Волинські Атени: трансформації між історією і сучасністю». Її відкрив ректор академії, почесний академік Академії вищої школи НАПН України, професор Афанасій

Ломакович. З вітальним словом до учасників конференції звернувся голова Польського історичного товариства, професор Торунського Університету Кшиштоф Мікульський. Пленарне засідання розпочалося доповіддю ректора академії, професора Афанасія Ломаковича «Становлення Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка як закономірний етап трансформації вищої школи на Волині». Оригінальне аналітичне дослідження «Кременецькі ювілейні дати 2004 – 2015 років» озвучив декан гуманітарного факультету Вармінсько-Мазурського університету в Ольштині, професор Анджей Шмит. Він же презентував фундаментальне наукове видання однойменної з тематикою конференції назви, де представлені 69 аналітичних статей 46 українських і 23 польських науковців, присвячених становленню та розвитку системи освіти на Волині, насамперед у Кременці як важливому осередку культурно-освітніх процесів у Волинському краї. Завідувач кафедри теорії та історії світової літератури Інституту літератури і журналістики Житомирського держуніверситету ім. Івана Франка, професор Володимир Єршов висвітлив тему «Кременецька школа польських літераторів Правобережної України доби романтизму: інтенції і націоналізм». Програма пленарного засідання включала доповідь його колеги, завідувача кафедри спеціальних історичних дисциплін і правознавства, професора Івана Ярмошика «Історичні погляди Гуго Коллонтая (1750 – 1812)». Цією ж програмою передбачене спеціальне повідомлення «Учнівська уніформа у Волинській гімназії та ліцеї в Кременці», підготовлене науковцем Інституту мистецтв Польської Академії Наук у Варшаві Уршулею Маковською. Завершувалася програма пленарного засідання інформативною доповіддю доцента кафедри Давньої та Нової історії України Київського НУ ім. Тараса Шевченка Віктора Короткого «Київський хлопoman Володимир Антонович».

Після пленарного засідання конференції науковці України та Польщі працювали в трьох тематичних напрямках. Один із них – «Передумови становлення вищої освіти на історичній Волині України наприкінці XVIII – початку XIX століть» – презентували 4 польських і 7 українських доповідачів.

Тематичний напрям «Волинська гімназія (ліцей) – новаторські навчальні заклади першої третини XIX століття у Центрально-східній Європі з європейськими освітніми, науковими, культурно-мистецькими традиціями» привернув увагу більшої частини учасників конференції. Тут власні наукові розробки запропонували 12 польських і 16 українських фахівців.

Завершував проблематику наукової конференції глобальний теоретичний напрям «Трансформації становлення вищої школи у Центрально-Східній Європі: від історії до сьогодення». Майже два десятки українських і польських аналітиків оприлюднили різновекторні дослідження в аспектах становлення, розвитку сучасного стану і перспектив вищої освіти на теренах Центрально-Східної Європи.

Матеріали Міжнародної наукової конференції «Волинські Атени: трансформації між історією і сучасністю» опубліковані в однойменному збірнику наукових праць, який редагували професор Вармінсько-Мазурського університету в Ольштині Анджей Шмит і професор Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка Генріх Стронський.

Форми, зміст, характер і хід урочистостей з нагоди 210-ліття заснування Тадеушем Чацьким і Гуго Коллонтаєм Волинської гімназії в Кременці, високий теоретичний рівень і глибоке смислове наповнення матеріалів ювілейного Міжнародного наукового форуму засвідчують, що нинішнє покоління науково-педагогічних працівників і студентів сучасної академії пам'ятає, цінує і шанує громадянський і професійно-освітній подвиг фундаторів навчального закладу і готове берегти та зміцнювати рідну альма-матер, як безцінний історичний спадок для сьогодення та в ім'я майбутнього.

*проректор з наукової роботи **Бенера В.Є.**  
(КОГПА ім. Тараса Шевченка)*